

Ukininkas

Prekė laikraščio:

Prusuose ir į Austriją 3 auks.
Į Ameriką ir į kitas svetimas
žemes 5 auks.
Į Rusiją (kuvertuose) 5 rub.

LIETUVOS

UKININKŲ LAIKRAŠTIS.

Prekė apgarsinimų:

Už eilutę smulkaus
rašto arba už jos vietą per
pusę puslapio 60 fenigų.

IŠEINA DU SYKIU PER MĖNESĮ SU MĖNESINIU PRIEDU.

Apie pardavinyčias.

Visi gerai žinome, kad beveik iki paskutinių laikų, bent-gi mūsų šalyje, pirklyste krikščionys nesiversdavo. Pardavinyčios (kromai) buvo žydų rankose, ir tokiu būdu ir mažiausią pirkinėlį gaudavome vis per žydus. Taigi žydai, turėdami krikščionis naguose, naudojosi iš jų, kiek įmanydami. Pirkinius duodavo niekus, imdami brangius pinigus ir da apskudami su saikais (mieromis). Galėjo jie taip daryti, žinodami, kad krikščionys priversti pas juos pirkti. Delto ne dyvai, kad žydpalaikiai ant pardavinyčių taip greitai pralobdavo. Dabar jau virto kitokia gadynė. Krikščionys susiprato ir patys imasi prie pirklystės. Jau ir ponpalaikiai ir kaimų žmonės steigia krikščioniškas pardavinyčias miestuose ir kaimuose. Iš tokios atmainos krikščionims dviguba nauda. Iš vienos pusės krikščionys (pirkliai) randa naują šaką uždarbui ant duonos karnio, o iš kitos pusės turi naudą krikščionys pirkikai, nes, turėdami krikščioniškas pardavinyčias, išsigelbi nuo žydų ir nuo jų neišpasakytai bjaurių sukybių. Perkratysime nors trumpai, kuo krikščioniška pardavinyčia mums naudingesnė už žydišką, arba aiškiau, kuo žydiška pardavinyčia mums negera.

1. Žydai, prilaikydami pirkinius niekus, parduoda juos per gerus. Matote, pabirkai, paleisdami į svetą savo išdirbinius, atskiria nepasisekusius arba sugadintus ir parduoda juos, kaip atmatas, už labai mažus pinigus. Žydeliai to tik laukia — nuperka tokias atmatas pigiai, o paskui parduoda brangiai, kaip gerus išdirbinius. Aš pats esmi daug kartų taip apgautas, tai tą dalyką gerai žinau. Toliau, didelės pardavinyčios, palaikiusios tulus pirkinius, ypač gelumbes, kortus ir t. t., jei į paskirtą laiką negal parduoti, išmeta, kaip susekėjusius, sugulėtus t. y. sugedusius. Čia žydeliai vėl superka viską pigiai, o parduoda

per naujus pirkinius. Tulus pirkinius žydai patys perdirba, sugadina, kad jiems patiems pareitų pigiau, o parduoda per tikrus. Taip daro su arbata, tabaku ir tulais kitais pirkiniais. O kitus pirkinius patys žydai dirba ant vietos (žinoma, netikusiai), o parduoda per pabirkinius. Girdėjau, kad dagi žvakes į katalikų bažnyčią dirbo žydai vienam Suv. gub. miestelyje, o pardavinėjo per pabirką dirbtas. Kartais žydai, ypač po didesnesias pardavinyčias, prie niekesnių pirkinių prilaiko ir tikrus, gerus, bet žino, kada ir kam juos rodyti.

Krikščionys pirkliai tikrai taip nedarys, nė nemokės taip padaryti, kaip viršuje aprašyta. Jeigu ir turės menką, niekesnį pirkinį, tai jį kaip menką ir parduos.

2. Man rodosi, jau nerastume tarp mūsų žmogaus, nežinančio, kas tai žydiškas saikas (miera), ir nepersitikrinusio, kad žydas turi prigauti žmogų ant svoro ar saiko. Tai tikra teisybė. Žydai laiko dvejopus saikus: vienas teisingas — parodyti valdžioms, o kitas neteisingas — mieruoti pirkinius žmonėms. Tai gorčius su dvigubu dugnu, tai svaras mažesnis, tai mastas trumpesnis. Prie neteisingų mierų da žydai pataiko ir visaip mieruoti: išmanančiam mieros vienaip, o tamsiam žmogui kitaip. Na, nuo tamsių žmonių didžiausias ir pelnas jiems. Žmonės patys šneka: „rodos, žiuri žmogus, o tik parkas nusuka ir gana!“

Krikščionys neturi pardavinyčiose neteisingų mierų ir su jomis žmonių neprigaudinėja.

3. Žydai priguli prie nešvariausių, nevaliausių sutvėrimų. Kiekvienas žydas aplipęs purvais, suskretęs, nušašęs, apsileidęs vabalais ir t. t. Nebereikalo lietuviui sako ant žydo: smarvė, parkas. Numesk viršutinius parėdus nuo puikiausiai apsitačiusio žydo, o apačioje rasi suskretusį nevalieją — jau prigimimas neatleidžia. Žydas pats apie

save neapsižiuri ir neapsivalo, o juo labiau nejaučia reikalo prižiūrėti ir prilaikyti švariai pirkinius, ypač da paskirtus neapkenčiamiesiems goimams-krikščionims. Taigi žydų pardavinioiose nerasia nė tvarkos, nė švarumo, o jau mažosios pardaviniočėlės tai tikri mėšlynai. Slykštu įeiti, o da slykščiau ką pirkti. Susivėlusį žydelką, nuparkusį, suskretusį, pasikaso su purvina ranka nerimstantčiuose plaukuose, į dešną tos-pat rankos nusišnyptą varvančią nosį ir tuojau su ta-pat ranka paduoda pirkikui cukrų, duoną, silkę, žuvį ir kitokius valgomus daiktus. O mūs' žmonelės tur but šito neužtėmyja, nes, jeigu užtėmytų, tai tikrai pasibijaurėtų ir daugiau į tokią pardaviniočią neitų.

Krikščionys patys švaresni už žydus, prilaiko švariau pardaviniočias su pirkiniais, o tikrai jau paduoda pirkinį su švaresne ranka. Čia vėmt neverčia.

Da aršiau, kad per tokį žydų nešvarumą persikelia ant nekaltų žmonių visokios ligos. Daktarai tvirtina, kad tankiai mūs' žmonės parsinėša su pirkiniais iš žydiškų pardaviniočių limpančias ligas. Suprantamas dalykas, krikščioniškoje pardaviniočioje jau to nereikia bijotis. Švarumas tai didelis daiktas — jis reiškia žmogaus dvasią. Nešvarus, apsileidęs žmogus, kurs nesibijauri slykščiais dalykais, greičiau nepasibijaurės ir piktą padaryti. Mūs' žmonės jau teip praprėtę matyti slykščias žydų pardaviniočias, juog įėję į krikščionišką, švariau laikomą, pardaviniočią lyg išsigąsta. Negražu baidytis švarumo!

4. Žydai pirkkliai labai negražiai elgiasi su žmonėmis. Teisybė, ir jų tikėjimas liepia krikščionis niekinti. Švelniau elgiasi tik su tais, kurių prisibijo, arba nuo kurių gerai pelno. „Durnius“, „kiaulė“, „paršas“, „jukša“ — tai paprasčiausi žodžiai, kuriais žydai vaišina žmones, nepatikusius su derybomis pirkinių. Arba vėl anoji suskretusi žydelka kolioja ir bado su špyga į panosę žmonai, kuri pasirodo esanti dikta gerbiama šeimnininkė (gaspadinė), kuri leidžia vaikus į augštus mokslus ir pas kurią užvažiuoja ir kunigai ir kitoki šviesūs svečiai, o ta žmona nieko žydelkai nė nesako. Tikrai jau perdidelis nusizėminimas ir visai nepritinkas garbės apleidimas.

Krikščionių pardaviniočiose tokio pasielgimo nematysime, bjaurinimo žmonių negirdėsime, nereiks nė žemintis.

5. Yra pirkiniai, kurių prekė arba gerai arba maž-daug arčiau žinoma — juos žmonės perka tiesiog, be derybų. Vienok daugumo pirkinių prekė nežinoma visai. Čia pirklys gali užprašyti, kiek nori, o žmogus, nežinodamas, kiek verta duoti, pradeda derėtis ir tol derasi, iki pirklys nuleidžia kiek. Ant

tokių derybų žydai labai daug pelno. Jie žino, nuo ko kiek užsiprašyti, kiek kam nuleisti, kaip su prisiega išgirti pirkinį ir apsukti galvą pirkikui, ypač prastam žmogui.

Krikščionis to nepataikys ir, nors parduos su derybomis, bet niekad tiek nenuplės, kiek žydas.

Derybos perkant yra labai negeras dalykas. Žmogus pirkęs ką su derybomis, jeigu jau nė nerokuosime pražudyto bereikalo laiko, niekad negali būti ramus, nėra nežinai, ar neapsigavai, ar permokėjai, ar ne. Pirkinėdamas-gi visada su derybomis, neįtiki paskui niekam ir, kur tik reikia mokėti pinigą, derasi. Derasi su daktaru, su kunigu, derėtusi ir su Dievu. Per tai gadinasi žmogaus geras budas. Krikščionių pirkinyčiose, geriau įtaisytose, paduodama be derybų. Pirklys iš-syčio paskiria pirkiniams prekę, nuo kurios jau negal nuleisti ir visada jos prisilaiko, ar perka šioks ar toks. Atėjai į tokią pirkinyčią ir, iš-syčio patyręs tikrą prekę, perki, jeigu tau nebrangu, o jeigu perbrangu, pasiskiri pigesnę pirkinį arba visai neperki. Bet neušini bereikalo burnos ant derybų, netrukдай brangaus laiko, grįždamas pō kelis kartus da paderėti, neįsipyksti pirkliui, trukdydamas jam laiką ir t. t. Ar teip ne daug geriau? O da ir kita nauda: nusipirakai ką, ir nerupi, nes žinai, kad per daug nepermokėjai. Suprantamas dalykas, pirklys nepaskirs augštesnių prekių, kaip pas kitus, nes per tai galėtų nubaidyti nuo savęs pirkikus. Butų labai geistina, kad mūs' lietuviškose pardaviniočiose, kiek galima, pirkliantų be derybų ir atpratintų žmones nuo to žydiško budo.

6. Žydams labai neparanku, kad krikščionys pradeda pirkliauti. Delto-gi kur tiktai atsiranda tarpe jų nauja krikščioniška pardaviniočia, stengiasi ją prapuldyti: jeigu neuždega ar kaip kitaip su sykiu nepražudo, tai varo konkurenciją. Paprasčiausiai savo pardaviniočiose iš-syčio sumažina pirkinių prekes, kad atitrauktų pirkikus. Išmintingi žmonės supranta tą dalyką ir neliauja pirke toliaus krikščioniškose pardaviniočiose, nors matomai pas žydus galima butų gauti pigiau. O išmanėliai tuojau šoka prie žydų, džiaugdamiesi iš pigumo, bet baisiai apsigaua, nes nejunta užtaisyty žydiškų slastų. Žydai, numažinę prekes, griebiasi visokių išmislų, kad jiems patiems pirkinyš pareitų da pigiau ir, paduodami neva pigiau, paima brangiau — ant to da uždirba. Neturėdamas daug vietos, paminėsiu čia tik vieną naujausią atsitikimą, aprašytą gazetose. Mieste Olkuše (Lenkijoje) žydai, varydami su krikščioniška pardaviniočia konkurenciją, pradėjo maišyti prie malto cukraus krakmolą, o prie žibalo (gazo, naftos),

atsiprašant, šlapumą (myžalus). Žinoma, iki nesugavo, galėjo tuos pirkinius parduoti labai pigiai, o neišmanėliai tai teip-gižlaimėjo, pirkdami pigiau, kaip pas krikščionių.

7. Jau ir iš to trumpo perkratymo numanu, kad krikščioniška pardavinėja mums geresnė, naudingesnė iš viso ko. Apie tai daug galima būtų prirašyti, bet prie to, ką aš priminiau, patys galite nuo savęs atsiminti daugelį pavyzdžių, kuriuos esate perleidę su žydais.

Taigi turime stengtis įkurti krikščioniškas pardavinėjas ten, kur reikalingos, o tasias, kurios jau įkurtos, privalome prilaikyti, viską ten pirkdami, — teip, kaip žydai prilaiko žydiškas.

Krikščionys jug pirmiau turi remti krikščionių pusę, o ne žydų, kurie krikščionių nepakenčia ir daug yra išsiurbę iš jų kraujo.

Da gali man kas pasakyti: tai, tarp krikščionių pirklių atsiras da bjauresnių už žydą. Teisybė, tarp krikščionių pirklių rasime ir neteisingų, bet tarp pirklių žydų visai nerasime teisingų.

8. Suvalkų gub. krikščioniškos pardavinėjos yra jau daugelyje vietų. Jau tik Naumiesčio pavietyje turime keletą. Yra Plokščiuose, Gelgaudiškyje, o 1. dieną Gruodžio 1894 m. tapo pašventinta ir atidaryta nauja krikščioniška pardavinėja pačiame Naumiestyje. Toji pardavinėja prilaiko popierą, tabaką, visokius maistui tinkamus ir šėip reikalingiausius prie namų dalykus. Pardavinėja dikta, graži, tinka ir ponams ir prastiems žmonėms. Eikite tik ir pirkite, o žydų suktybėms nepasiduokite!

V. K.

Ožiukas*) ir skruzdėlė.

Šokinėdamas ožiukas

Visą vasarą giedojo,

Nė nejuoto varguoliukas,

Kaip šalta žiema užstojo.

Pievos, dirvos pajuodavo, —

Nėr' jau vasaros dienų,

Kaip tarp lapų guoli gavo

Ir žolė buvo penu.

Viskas pėrėjo. Žiema

Neša šaltį, neša badą —

Mirtis imt ožiuką žada.

Nesikiša jam daina,

Kada maisto jau nėra.

Su pilvu nėr' ką daryti,

Reik kaip nors jį nuraminti.

Tokioj' budamas bėdoj,

Ein' ožiukas į skruzdėlyną,

Ir, vos rado skruzdę, tuoj

Tarė jai: „Brangi kaimyne,

Pas jumis jug ant žiemos

Daugel maisto visados

Parengta, o jusų dvaras

Jug ruimings ir labai geras —

Leisk, sesele, žiemavot!“

— Miels kaimyne, skruzdė tarė:

Ką per vasarą jus darėt?

— Vasarą reikėj' giedot,

Po žolynus svobilduot', —

Buvo linksma. Leisk, sesele!

— Ne, kaimyne, eik pro šalį:

Kad per vasarą giedojai,

Žiemos šalčių nebijojai,

Tai dabar eik vėl sau šokt!

A. B. P.

Žodelis p. Barbei Raudonskruostei.*)

Malonu man girdėti, kad brangios mano sesutės lietuvaits kreipia akis prie rutų darželių, kurie tikrų tikriausiai baigia nykti. Vargu žinoti, iš kokios priežasties mergaitės nebesėja rutų, nebesėja bažnyčion rutų kvietkelio, nebedabina rutomis gelsvų kaselių, pagalios liaujasi apie ruteles dainavusios. Tos puikios mūsų dainos, kokių nė viena kita tauta neturi, kuriomis teip gražiuojasi mokyti vyrai — kur jos dabar dinga! Metai po metų nyksta jos, numestos ir užmirštos neišmintingų mūsų jaunimo, kursai, palinkę ant viso naujo, prasimano kokias menkutes daineles, o tas gražiasias niekina, vadindami jas senoviškomis. Dažnai kokia mergaitė, paklausta, ar moka tą ir tą dainą, atsiliepia: „Tą dainą tai mano močiutė dainuodavo, — aš tokių nemoku.“

Gaidos (natos) teip-pat paniekintos; visas savo naujusias daineles rykauja parneštais iš Maskolijos balsais. Už tas gaidas turime peikti mūsų berniukus. Tai, mielos sesutės, rupinkitės, kad gražiosios mūsų dainos suvisu nepražutų. Kiek tik galėdamas, rinkite ir užrašinėkite dainas, pridėdamas jų tikrasias gaidas. Sakysite gal: „o kodel pati to nedarai?“ Aš savo jaunystėje surinkau bent dvejatą šimtų dainų nuo savo močiutės ir nuo nešiočių, gražių dainų, kurių dabar jau visų nebegirdėti dainuojant. Išleisčiau jas į svetą, bet dėl nepritekliaus laiko bei dėl kitų priežasčių negaliu gaidų (natų) padaryti, nors visas jas galiu išdainuoti. Gal kada dukters manę pavaduos . . .

Pasilikite sveikos, Dieve padėk Tamstoms tame darbe. Bet da vienas persegėjimas. Norint rinkti dainas, reikia meiliai artintis (gretintis) prie kaimo moterų, ypatingai prie senesniųjų, nėra tosios tiktai temoka seno-

*) Ožiukas = žiogas.

*) Skaityk Nr. 7. „Ukininko“ 1894 m. Red.

viškas dainas. Susipažinus su mergaitėmis, reikia pamasinti jas prie senųjų dainų ir įtaisymo rutų darželių; reikia parodyti vienai kitai savo darželį ir apdalinti sėklomis. Pavyzdys geresnis už žodį. *Žmona.*

Iš Lietuvos.

Iš Salotų (ant up. Mūšos, Panevėžio p., Kauno gub.). Nors jau ir gerokai laiko pėrėjo nuo siekimo mūsų bažnyčioje naujamjam Maskolijos carui, Mikalojui II, aš negaliu iškėsti neaprašęs jo *Ukininko* skaitojams. Sunku suprasti, kodėl mūsų kunigėlis Šp., įlipęs į sakyklą, pradėjo su tokiu atsidavimu, su tokiu karščiu kalbėti apie svarbą ir reikalingumą šitos prisiegos. „Jei neprisiektumėte, galite pražudyti visą savo gyvenimą, jus gali smarkiai pabausti!“ — griovė kunigo balsas nuo sakyklos. Ir tokiais privadžiojimais grauđeno kunigas žmones per visą adyną. Iš šalies žiurint, rodėsi, juog tai suvisu ne katalikiškos Lietuvos kunigas, tiktai koksai maskoliškas policijantas, persitaisęs į kunigiškus rubus: nėra nesigėdėjo nė savęs, nė savo stono, nėgi pagalios klausančiųjų, kad tik geriaus įtikti maskolių policijai, kuri, žinoma, ir klausėsi to suvisu nereikalingo pamokslu. Gal kunigėlis sakys, juog tą pamokslą sakė, norėdamas ne sav, bet žmonėms gerą daryti. Bet, susimildami, kas čia pergeras, kad žmones, jau ir teip tamsybėn nugrimzdusius, da labiau aklini? Jug kits ir iš teisybės gal įtikėti, juog vis tai teisybė! O čia gyvas melas. Antai suomiai (finai), kurie ne teip skubinosi siekti carui, ne tik kad „nepražudė savo gyvenimo“, bet da atgavo tulas jau pirmiaus išplėštas savo tiesas nuo maskolių vyriausybės. O kunigėlis skelbi nebutus daigtus da nuo sakyklos. Tur but kunigėlis pamiršai, kad sakykla (ambonija) ne maskolių politikai tarnanti, tiktai kam kitam įtaisyta. Istikro, bėda Lietuvai, kad ką vieni jos vaikai padaro, kiti vėl sugriauja... *Salotietis.*

Iš Garliavos (Mariampolės p., Suvalkų gub.). Vaziavau aš pernai Sėjos mėnesyje iš Kauno namo. Pavičiau tokį miesčionį, ir išprašė jisai pavėžinti. Bevažiuodami išisnekova apie šį, apie tą. Jisai, žiuriu, gražiai lietuviškai bekalbas, o sakosi iš Kauno esąs. Klausiu, kas girdėti Kaune. Jisai sako, juog nieko gero. Aš ėmiau pasakoti apie žemininkų bėdas, kad javai negeluoja, kad pinigų nėra. O jisai ėmė bausti: „Kam, girdi, tą degtinę geriate.“ Čia jisai man išpasakojo dangybes daigtų, kurių ikitol aš da nebuvau girdėjęs. Jisai sako, juog to spirito, ką išvaro šičionais Lietuvoje, ir po miestus ir po dvarus, yra toli permenkai mūsų gėrikams. Jojo draugas

gerai pažinąs spirito krovyklą pirklio Keidansko Kaune. Tai tasai Keidanskis nušuntęs į Maskoliją du šimtu keturiasdešimt tukstančių už vieną spiritą. O kiek, girdi, tokių degtinės pirklių yra Lietuvoje, kaip Keidanskis; tokiu būdu, girdi, begalės pinigų išeina iš Lietuvos į svetimus kampus už degtinę. Esą, kad nors jau mūsų krašte padarytų tą visą degtinę, kurią sugeria mūsų krašto žmonės, tai bent pirkčių jāvus ir java butų brangesni; daugiaus žmonių gautų uždarbį prie tokių bravorų, ir t. t.

Kad dabar sunkus gyvenimas Lietuvoje, tai nėra abejojimo, bet galį buti da sunkiau, jeigu neatsiras mūsų krašte pabriku, didesnės pirklystės ir šėip didesnio pramonės (remestų) gyvumo. Girdi, mes viską, ko tik mums reikia prie gyvenimo, perkame iš kitų kraštų ir savo pinigus į svetimus kraštus išleidžiame, o nuo mūsų svetimi kraštai nieko neima, — tai kaip čia, girdi, neis prastyn! Paimkime kad ir štai tą degtinę. Jug Lietuvoje yra gana javų spiritui varyti, ir malkų yra kurenimui, ir žmonių yra; yra ir molio plytoms degti bravorams statyti, o mūsų šalies žmonės nedirba čionais degtinės, kiek reikiant, tiktai gabena ją iš anapus Maskvos, — tai ką čia gero norėti! O su kitais pirkiniais tai da prasčiau einasi: druską, geležį ir visokius išdirbinius iš geležies, iš blekės, iš stiklo, žibalo (kerosiną), žvakes, puodus špizinius ir varinius — ir begales kitų daigtų, kurių daugybės kas metai suvartojama Lietuvoje, — viskas tas pareina iš svetimų šalių ir, žinoma, išgabena mūsų pinigus; — tai iš ko-gi čia bus geri laikai? Pažiūrėk, ką krauja Kaune į valtį? O-gi pakulas bei paminas! O rudenyje semenų kelias dešimtis valčių išgabena, tai visį mūsų pelnai. Tai, kokias brangenys iš mūsų žemės gabena! Antai vienas pirklys pargabeno į Kauną svogunų (cibulių) sėklai iš Rusijos už keturis tukstančius rublių. Nė šieno pas mus nėra gana: antai daug kartų matyti vagonus šieno kareiviams pargabena iš Maskolijos. O kad teip gerai išžiuri, tai maskoliai daug kart tyčia neperka mūsų krašte sau reikalingų daigtų, kaip antai: rugių duonai, avių arkliams; viską gabena iš Maskolijos; tiktai kada į didelį reikalą tai ir nuo mūsų ką nuperka. Arba štai, kaip statė čia tas drutvietes (fortus) apie Kauną, mūsų žmonių nė prie uždarbio neprileido. Pargabeno kacapų iš Maskolijos ir pavedė jiems pelningiausius ir lengviausius darbus, o kad koks mūsų žmogelis kokį palaikį uždarbį gavo, tai galėjo pasidžiaugti.

Na, tai kaip gal buti geri laikai mūsų žemėje?! O tos drutvietės atgabeno mums daug apsunkinimų. Štai dabar, kad perki

žemę, notarijus (rejentas) nerašo: reikia turėti nuo komendanto pavelyjimą, ir tai daug pinigų kaštuoja. O kurie gyvena prie pat fortų, tiems da sunkiau: nevalia nė stogo sulopinti nė tvoros pataisyti be komendanto žinios“. Pripasakojo jįsai man ir daugiaus akyvų daigtų, bet kitų aš nė nesupratau, kitus užmiršau; o ką atminiau, tai surašiau ir siunčiau į „Ukininką“. Man rodos, kad tasai žmogus labai išmintingai ir teisingai kalbėjo. Vyrai lietuvinkai! Jan jei visų bėdų nuo savo sprando nusikratyti tuo tarpu ir negalime, tai nors liaukimės degtinę gėrę!

J. Klipkus.

Iš Lankeliškių (Vilkaviškio pavieta, Suv. gub.) Pradžioje liepos mėnesio pereinę metų atėjo į Lankeliškių parapiją per prabaščių kunigas Petrika. Butų Petrika kunigas kaip kunigas, bet prie aptvėrimo šventoriaus pasirodė jįsai nekoku. Senoji šventoriaus tvora jau buvo niekai, ir mes, parapijonys, susitarėme aptverti šventorių nauja akmenine tvora. Prabaščius Petrika užsimanė kraštą šventoriaus nuo pietų pusės palikti už tvoros, t. y. sumažint šventorių ant kokių 4—5 sieksnių ir tą kraštą šventoriaus primušti prie savo sodo. Bet keli parapijonys, pajutę apie tokį Petrikos geismą, reikalavo, kad šventorius nebutų sumažintas, kad nauja tvora eitų senąja vieta. Kunigas Petrika, matydamas, kad jam gali nepasisekti prisivinti kraštą šventoriaus, prisikalbino kelis parapijonis prie savo pusės ir pradėjo parapijonis vesti į nėsutaikas. Kada ant susirinkimo kiti parapijonys žadėjo duoti aptverti tą kraštą šventoriaus, kurį prabaščius norėjo prisivinti, tai Petrika nė klausyti apie tai nieko nenorėjo, ir pasiskubino išskirstyti susirinkimą. Tada keli parapijonys nuėjo pas inžinierą, kursai tuo sykiu buvo klebonijoje, ir gavo nuo inžiniero tiesą aptverti senąją vietą ir stengėsi butinai tai padaryti. Bet kunigas Petrika gudresnis už savo parapijonis. Kada jįsai pajuto, kad parapijonys, kurie labiausiai norėjo aptverti visą šventorių, išvyko į Kauną su savo reikalais, tai jįsai davė meisteriams 2 rubliu ant šnapso, kad tik greičiaus padarytų pamatą tvorai iš pietų pusės, palikdami kraštą šventoriaus už tvoros. taip ir atsitiko: meisteriai, gavę ant šnapso, pasiskubino ir užvedė naują tvoros pamatą iš pietų pusės. Neužilgo parvyko tuodu parapijoniu iš Kauno ir, radę betveriant naują tvorą netikroje vietoje, drūčiai susibarė su prabaščium. Juodviem padėjo bartis da viena moteriškė. Bet ant to barnio viskas ir pasibaigė: nauja tvora buvo užtvėrta ir prabaščius kraštą šventoriaus nusikirto ir primušė prie savo sodo, o tuos parapijonis

ir moteriškę, ką labai norėjo užtvėrti visą šventorių, iškeikė iš ambonijos per savo pamokslus.

Taigi dabar pažiūrėkim, kas išeina iš pamazhinimo šventoriaus. Da tik 28 metai, kaip tam kraštė šventoriaus, kurį nuplėšė prabaščius, laidodavo žmones — tuos, kurie dovandavo pusėtinai pinigų ant bažnyčios. Toje vietoje guli daugelis giminių ir pažinstamų mūsų parapijonų: ten guli vieno motina, kito tėvas, kito brolis, kito sesuo, — vis bažnyčios geradėjai. Tų nabašninkų aferos (aukos) da ir dabar matyti bažnyčioje: viens padarė savo kaštu monstranciją, kits arnotą, kits papartį, kits stulą, o kas kitokius bažnytinius daiktus. O dabar kunigas Petrika paliko jų kunus už tvoros ir primušė sau tą kraštą šventoriaus prie sodo, kad butų didesnis. Tam kraštė, kurį Petrika atsikirto, stovi kryžius, ant kurio bernai ir pusberniai nedėliomis rymodani pipkius ruko, o kiti vaikai jau ir nusišlapina pas kryžių. Ne tik vaikai šlapinsis apie kryžių, bet ir žydas, kuriam parandavoja sodą prabaščius, pasistatys savo budą ant kapų mūsų tėvų ir atliks ten savo visus reikalus.

Už tokį blogą prabaščiaus darbą dangelis mūsų parapijonų tariasi neduoti jam kalėdos. O aš sakau, kad reikia apsitverti šventorių senu ruoštu ir ant susirinkimo duoti prabaščiu Petrikai papeikimą už tokį nedorą darbą. —

Da viena naujiena. Neseniai vieno daržininko dukte (tėvas jos buvo kelis metus už vežėją pas prabaščiu) išteikėjo už kukoriaus į Vilnių, ir dabar toji dukte atrašo pas savo tėvus gromatą maskoliškai, o vyras jos ne maskolius, bet turbūt ne kam tikęs, kad leidžia savo pačiai taip daryti, o dukrelė, matyti, suvisu pasidarė netikusi, kad rašinėja pas savo tėvus, lietuvius, gromatas maskoliškai, o tėvai nė brakšt nesupranta maskoliškai.

Saugokit, tėveliai, savo dukreles nuo tokių jaunikų, kurie jas pritraukia prie maskoliško raugo!

Bet ne vis blogos naujienos pas mus girdėti, — yra ir gerų. Štai neseniai vienas žmogelis gavo laiškėlį, užkviečiantį jį prisidėti prie vienos lietuviškos drangystės. Laiskas užkviečiančiojo yra labai gražus: iš jo matyti, kad pas mus diena po diena atsiranda tarp mūsų žmonių daugiaus Lietuvos geradėjų, kurie stengiasi darbuotis ant lietuviškos dirvos. Matyti, jau laikas atėjo susiprasti lietuviams ir griebtis prie darbo. Štai kaip skamba tasai laiškėlis:

Garbingas Lietuvy!

„Vos spėjom pasimatyt ir šiek-tiek pasi-pažinti, kaip ir vėl išnykome vienas kitam iš akių. O tuo tarpu Lietuva tai ne Ameri-ka. Čionais norintieji dirbti turi istoli susivuostinėti. Pajiegos mūsų čionais yra prislėgtos . . . delto mes turime į daiktą jas jungti, kad jos šiek-tiek stiprumo turėtų. Norinčių dirbti pas mus permažai, delto kiekvienas darbininkas yra pagei-dautinas.

Sutarėme mes pasimatyti kada, bet nie-kur atsakomos progos neatsitaiko. Delto tai aš ir atsisaukiu į Tamistą per šį laišką, prašydamas kaip nors sutaisyti mūs' pasima-tytą. Man rodosi, teip bus geriausiai: para-šysi man Tamistą, kada busi N. N., ar per at-laidus kokius ar šiočioje dienoje, tai ir aš atvyksiu į N. N. ir tenais galėsim pasimatyti. Taigi dabar tik lauksiu nuo Tamistos laiško su žinia, kada Tamistą busi N. N. Tuo tarpu, linkėdamas Tamistai viso labo, pasilieku su pagarba V. X.

Laimingo pasimatymo!“

Teip pasibaigia anasai laiškelis. Aš čia mažumą pertaisiau tą laiškelį, kad neparody-čiau vietos, kur užkvičia rašantysis, o pasta-čiau tik N. N. Padariau teip delto, kad šunys negalėtų suvosti kiškio pėdų ir kad ji negąsdintų, t. y. kad neužpultų policija ant mūsų darbininkų.

Žmogus. ✓
Iš Vilkaviškio pav. Prieš kalėdas Juodu-pėnų kaime kuliamoji mašina padarė smertį ukininkui Kaz. Anskaičiui. Turtingesnieji ukininkai apie mus rupinasi įsitaistyti kulia-masias mašinas. Tokios mašinos ukininkystėje labai geras daigtas, bet dirbant su jaja rei-kalingas yra didelis apsisaugojimas. Tik kiek liestelk jos ratus, jau ji nedovanos! Teip štai šiame paskutiniame laike jau kelios ne-laimės apie mus atsitiko. Unijos dvare sumalė mergą. Šukliuose vyrui nulaužė koją ir vaikinui pirštą nutraukė; Šikšnių dvare teipgi mergą sumalė. O dabar, kaip sakiau, Anskaitis gyvastį prikišo.

Norint išsisaugoti nelaimės prie kuliamo-sios mašinos, reikia apkalti lentomis tą ge-ležinę kartį (štangą), kuri suvienija suktuvus (rusvelkį, maniežą) su mašina.

Paskui da kita bėda, kad mūsų ukininkų kluonai (klojimai) permažus grendimus turi. Juo grendymas mažesnis, juo daugiau žmonių reikia prie mašinos šiaudams ir nuogrėboms kratyti, nėra šaip daug grūdų su šiaudais išsimeta laukan.

Zonagas.

Iš S—ų (Kauno gub.). Pranešiu „Uki-ninko“ skaitytojams mūsų rupesčius apie apšvietimą. Dėka vienam mokintam žmogui, sutarėme mes įkurti ratelį apšvietimui. Su-

sivienyjomė mes septyni vyrai (žemininkai ir remestinininkai) ir nusprendėme padaryti slaptą kuopą, kurią, pagal skaitlių pirmųjų sąnarių, praminėme „Sietynu“. Siekis mūsų kuopos — platinti tarp žmonių apšvietimą, pratinant juos prie skaitymo geresniųjų lietuviškų kny-gelių bei laikraščių. Ant savo knygyno mes dedame alvieną mėnesį pinigų, pagal išgalė-jimą, ir renkame pašalpą nuo svetimų, kurie ima mūsų knyges pasiskaityti. Musų kny-gelės priguli visai kuopai. Knygyną laikome didžiausioje paslapytėje; tiktai mes septyni težinome, paską knygos padėtos. Kas nor gauti kokias knyges pasiskaityti, tas pirmučiau-siai savo norą turi apieikšti vienam „Sietyno“ sąnariui, kursai jau pats paima geidžiamasias knyges iš knyginyčios ant savo vardo ir atiduoda tam, kurs jų geidauja. Tikresniam nukreipimui akių visokių mėlinšvarkių bei raudonpečių (žandarų ir policijos), knyginyčią kartas nuo karto perkeliame iš vienos vietos į kitą. Sąnariai mūsų kuopos turi rinkti ir užrašinėti pasakas, mįsles, priežodžius, patarles, rinkti visokias senovės liekanas, yvairias žinias, atsitikimus ir pranešti apie tai sąnarių susirinkimui, kurisai perkrato vis tai, daro surašą ir garsina per laik-raščius ar kitaip kaip sunaudoja. Nors mūsų kuopa da tiktai pusė metų kaip atsi-rado, o jau mūsų darbai pradeda vaisius vesti. Jaunuomenė aplinkiniuose ima skubiai kibti prie skaitymo: kur susirenka keli jauni vyrukai, tuojaus vienas traukiasi knyges iš užančio ir pradeda skaityti, o kiti klausosi. Skaitymas daro ant jaunuomenės didei gerą įtekme: jauni bernačiai tuojaus gauna kitokią dvasią, pameta girtavimą ir kitus prastus pasielgimus ir pasidaro visai protingi, rimti vyrukai. Labiausiai mėgsta skaityti knyges su visokiais linksmais, juokingais pasakoji-mais, kaip antai „Apie Saltabuizius“, apie „Vaitą ir jo raštininką“, paskui aprašymus apie žemę, dangų, saulę mėnesį, žvaigždes ir t. t. Jau mes turime 30 knygelių savo knyginyčioje, tarp kitų ir Daukanto isto-riją, — tai brangiausios mūsų knygos. Musų išde yra surinkta jau per 7 rublius; dabar po naujų metų užsirašėme ir „Ukininką“.

S—tis.

Iš K—os (Suvalkų gubernijos). Šičio-nais paduodame antrą ano pono laišką, rašytą į p. Noveskio knyginyčią.*) Otai jįsai: „Labai dėkui už „Stepą Raudnosį“,**) kuri

*) Skaityk Nr. 1. Ukininko šių metų.

**) „Stepas Raudnosis“ — teip vadinasi vienos knygėlės, kuriose aprašytas gyvenimas ir vargai vieno girtuoklio. Tas knygeles buvo pasiuntęs p. Noveškis anam ponui per pačią iš Tilžės. Prie senojo caro jokių lietuviškų knygų neįleisdavo į Rusiją, o dabar, mat, tas knygeles anasai ponas gavo. Red.

šiandien gavau per pačią su Vilniaus cenzura. Mano širdis iš džiaugsmo šokinėja, ir neturiu tiek žodžių apsaityti mano linksmybę... Jau tik turbūt ištikrųjų teka saulelė, ir netrukus turbūt išvysime giedrią dieną, kad galėsime visi lietuviai visokias knygeles lengvai ir be baimės pasiskaityti. Ar nevertėtų koki rankraštį paduoti Vilniaus cenzoriams? Gal ir pavytų Vilniuje išspausiti... Atsiųskite, meldžiami, „Ukininko“ priedą „Kas kaltas?“ Tai labai puikios knygelės, o jūg jose nėra nieko priešingo rusų vyriausybei. — Žadėjote siųsti man dešimtį „Naujų Elementorių“, — ar jau išsiuntėte? Duokite, meldžiami, man žinią. Bet galėtumėte, man rodos, ir kokius 25 siųsti: nėra, jeigu jau vieną perleido, o dabar į „Stepo Raudnosio“ neužlaikė, tai galima lukuriuoti, juog ir daugiaus „Elementorių“ perleis. O žmonelės labai prašinėja: kuriems tik parodžiau, visiems tasai elementorius labai patiko.

Ar pas jus Tilžėje nėra da jokių žinių, ar ištikro jau yra pavytos lietuviškos knygos Rusijoje, kad dabar cenzura pradėjo leisti, o šicionais pas mus neseniai darė krata pas vieną mergelę, ir rado kelis „Saltinius“, kuriuos ir atėmė; bet jei ištikro virs kitoks laikas, tai tas knygas turės jai atiduoti.

Vakar (per naujus metus) mūsų viršininkas, prisigėręs degtinės, paduko. Buvo atėjęs pas kleboną neva pasveikinti su naujais metais, bet iš tiesos tai tik da daugiaus prisigerti; o klebono tuo tarpu nebuvo namie, buvo į miestą ant aplankų išvažiavęs. Tai mūsų maskolius klebonijoje nieko nelaimėjo ir turėjo, lyg šunį pabučiavęs, namo viltis. Del tokios nelaimės tam bjaurybei užėjo lyg koks padukimo upas: eidamas pro karabelninko budele, prisikabino prie to žmogaus, ėmė keikti, atėmė škaplierius N. Prasidėjimo, supjaustė, sudirbo...

Dievas žino, kada tik pasibaigs pas mus tie maskolių siuntimai!... X. Y.

* * * X

O štai trečias laiškas pono T. Y. iš K-os: šiandieną sulaukiau 25 elementorius. Labai dėkui. Reikės kreiptis prie gubernatoriaus, kad pavytų man įsitaistyti knygų pirklystę: nėra, jei tiktai bus pavyta spauda, tai man bus labai paranku toksai darbas.

Ant to džiaugsmo aplaisčiau cenzurą su „raudonsiuliais“, vieną vakarą juos pas save pasikvietęs. Jie juokėsi iš manęs, kad Tamsta manę ant naujų metų gražioms knygelėmis („Stepo Raudnosio“) pasveikina!... Jie ir pritarė, juog jau tur but busiant pavyta lietuviška spauda. X. Y.

Prieraša. P. Noveckis paskui siuntė p. X. Y. į K-ą 12 visokio turinio knygelį, dirbtų Prusuose ir

rikoje, ir aną dieną gavo nuo jo žinią, juog ir tas visą dvyliką knygelį Vilniaus cenzura perleido ir atsiuntė jam per pačią į namus.

Jau čia aiškiai matyti, juog neužilgo pradėsime spausti knygas bei laikraščius mūsų senamjame sostipilyje Vilniuje. R e d.

Visokios žinios.

Gyva palaidota. Neseniai Maskolijoje neturtingas žmogus laidojo numirusią pačią. Užkasti duobę padėjo jam jo sūnus. Beužkasant, sūnui pasigirdo, lyg kas grabe vai-toja; apie tai jis pasakė tėvui ir ten-pat stovinčiam kapų sargui. Sargas buvo pataręs atkasti grabą, bet persigandęs nubėgo pakviesti kunigą ir daktarą. Atėjus po kokio laiko šitiems ponams, atkasė grabą. Kągi jie pamatė? — Moteriškė gulėjo ant šono, kairė ranka buvo pakišta po galva; dešinės rankos pirštai sukramtyti buvo burnoje. Matyti, moteriškė baisiai kankinosi pabudus nuo ilgojo miego, iki ant galo užduso. Koks tai bausis buvo pabudimas tos nelaimingos žmonos! Tuo tarpu nesunku atskirti numirusį žmogų nuo užmigusio ilguoju miegu. Tikras numirėlis pūva, jo kūnas, kaip sako, numirėliu dvokia. Kunas-gi užmigusio ilguoju miegu pasiliakti visai sveikas. Kas-žin kiek mūsų žmonelių taip gyvų palaidoja?...

Į vieną paviatą Vitebsko gubernijos pereitą vasarą atvažiavo mokintas vyras, profesorius; vyresnybė buvo jį siuntusi mautųti žmonių galvakičius. Profesorius, nieko nelaukdamas, ėmė dirbti savo darbą. Tik žmonės suprato tai savaip ir palaikė jį per tikrą antikristą, kurs važinėja, girdi, po paviatą ir prispaudinėja krikščionims savo nelabą atspaudą. Jis, girdi, užsirašinėja ponus, išsirenka berniukus, nepaniekina nė mergaičių. Ta baisi žinia, it žaibas, išsisklaidė po sodžius ir padarė didelį išgastį ir nuliudimą tarp žmonių to krašto. Labiausiai jie nuliudo, kaip išgirdo, kad ir jų popai priėmė nelabą atspaudą. — Kada profesorius kartą artinosi prie miesto, tai daugelis žmonių, susirinkę krūvon, buvo sutarę jį nužudyti arba patys numirti nuo burtų piktos dvasios. Da gerai, kad ispravnikas (paviato viršininkas), išgirdęs apie tai, patarė ponui profesoriui grįžti atgal. — Tai žmonių tamsumas!

Per kelerius paskutinius metus grovo Zavisos dvaruos parsi-davinėjo įvairiems pirkėjams daugybė miško; dabar-gi tapo parduotas nukirsti puikus ažuolinis miškas prancuzų pirkliams už du milijonų du šimtu septynis dešimtis penkis tukstančius rublių (2 275 000 r.). Tai kaip gražiai ukininkauja mūs' krašto ponai! Jug žinoma, kad kraštas, pasilikęs be miškų, paliauja davęs gerus vaisius ir pavirsta į dykumą arba pustyne.

Atsakaš redaktorijs Kristupas Voska, Tilžėje. — Spausdinta pas Otto v. Mauderode, Tilžėje.